

32 637 Bedrijfslevenbeleid
33 009 Innovatiebeleid
Nr. 709 Brief van de minister van Economische Zaken
Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Den Haag, 23 september 2025

Ik las deze zomer *De Aartsvaders*, het prachtige boek van Wim Wennekes over ondernemers die Nederlandse bedrijven groot maakten. Bedrijven zoals Philips, AkzoNobel, Shell, KLM en Unilever. Inspirerend, nog steeds, voor elke ondernemer nu. Recenter nog – in de jaren '80 - werd hier de startup *avant la lettre* ASML opgericht en grootgemaakt. Dit is nu een van de grootste parels van onze economie. De 'aartsvaders van morgen' ontstaan vandaag. Net zoals de hierboven genoemde bedrijven de basis legden voor de welvaartssprong die de NL economie begin 20e eeuw maakte zullen in de toekomst de tech bedrijven van nu worden gezien als de grondleggers en aartsvaders van de economie. Maar alléén als we de juiste keuzes maken. En als we ruimte geven aan ondernemers om innovatieve (tech)bedrijven te starten en te schalen.

Technologie-gedreven ondernemerschap en innovatie is immers cruciaal voor onze welvaart.¹ Nederlandse (tech)bedrijven creëren veel economische waarde die nodig is om onze publieke voorzieningen, zoals zorg, defensie en sociale zekerheid, vandaag maar ook morgen en overmorgen te kunnen blijven financieren. Daarnaast dragen de technologische innovaties die deze bedrijven ontwikkelen bij aan het oplossen van maatschappelijke uitdagingen en de huidige transities, hier en elders.

Dit is echter is niet vanzelfsprekend. Ons ondernemingsklimaat staat onder druk.² Onze investeringen in onderzoek en ontwikkeling dalen³ en daarnaast is Nederland gedaald van plek 4 in 2022 naar plek 10 in 2025 in het lijstje van de meest competitieve economieën.⁴ Ook zien we dat de Europese Unie in

¹ Haltiwanger e.a. (2017) *High-Growth Young Firms Contribution to Job, Output, and Productivity Growth*

² Kamerstuk 32 637, nr. 706: Brief Ondernemingsklimaat w.o. nieuwe aanpak regeldruk voor ondernemers

³ TNO (2025): [De Nederlandse R&D kloof groeit](#).

⁴ IMD Business School (2025): *World Competitiveness Ranking 2025*

zijn geheel achterblijft ten aanzien van technologische ontwikkelingen op China en de Verenigde Staten.⁵

Daarom zet ik in op het bevorderen van de start en doorgroei van techbedrijven – startups en scale-ups. Om onze huidige positie te behouden en ook te verbeteren hebben we immers nieuwe technologische koplopers nodig. Echter blijft de doorgroei van deze jonge innovatieve techbedrijven – de startups en scale-ups – in Nederland achter ten opzichte van andere landen.⁶

Het ondersteunen van de techbedrijven van de toekomst – om te bouwen aan de tech kampioenen van morgen – vergt een gebalanceerde en stevige aanpak. Door verder te bouwen aan een sterk ondernemingsklimaat voor techbedrijven in Nederland, en op basis van de in 2024 gelanceerde Nationale Technologiestrategie (NTS)⁷ gericht te investeren in ecosystemen die voor Nederland belangrijk en kansrijk zijn, is de stip op de horizon dat Nederland de komende tien jaar minstens 10 nieuwe technologie- en marktleiders voortbrengt. Deze inzet sluit aan op en draagt bij aan de kabinetsinzet gericht op het faciliteren en opschalen van nieuwe R&D-intensieve bedrijven, zoals uitgewerkt in het 3%-R&D-Actieplan dat voor de zomer met Uw Kamer is gedeeld.⁸

In deze brief presenteer ik daarom – in aanvulling op de aanpak om het ondernemingsklimaat voor alle bedrijven te verbeteren en om de regeldruk voor alle bedrijven te verminderen⁹ – naar aanleiding van de motie Martens-America een actieagenda voor startups en scale-ups.¹⁰ Een belangrijk onderdeel van de actieagenda is de verlenging van Techleap tot en met halverwege 2029. Met deze brief geef ik tevens uitvoering aan diverse moties en toezeggingen van het afgelopen jaar.¹¹ Binnenkort zal ik Uw kamer met de

⁵ Draghi (2024): The future of European competitiveness. Zie: https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/draghi-report_en.

⁶ Kamerstuk 32 637, nr. 690: Het Nederlandse startup en scale-up ecosysteem in internationaal perspectief

⁷ Kamerstuk 33 009, nr. 140: De Nationale Technologiestrategie

⁸ Kamerstuk 33 009, nr. 165: Investeren in een weerbare en toekomstbestendige economie: het 3%-R&D-actieplan

⁹ Kamerstuk 32 637, nr. 706: Brief Ondernemingsklimaat w.o. nieuwe aanpak regeldruk voor ondernemers

¹⁰ Motie Martens-America: Kamerstuk 21 501-30, nr. 646

¹¹ Met deze kamerbrief voldoe ik aan de volgende moties en toezeggingen:

- De motie om met ambitieuze actieagenda voor startups en scale-ups te komen, inclusief meetbare doelstellingen

industriebrief informeren over mijn specifieke inzet om strategische ecosystemen rondom kansrijke markten en technologieën te versterken. Deze twee brieven kennen een sterke synergie.

Wat is nodig om startup en scale-up ecosysteem te versterken?

Startups en scale-ups hebben een sterk ondernemingsklimaat nodig om te starten en te groeien. Zij hebben toegang nodig tot ondernemend, digitaal en technisch talent, (durf)kapitaal en internationale netwerken en markten. Hiernaast zijn startups en scale-ups succesvoller in een ecosysteem met ervaren techondernemers, toonaangevend onderzoek, kennisinstellingen met een ondernemende cultuur en goede ondersteuning voor ondernemers, goede fysieke en digitale infrastructuur en consistente innovatie-bevorderende wet- en regelgeving.

Sterk functionerende ecosystemen voor startups en scale-ups zijn zelfversterkend en verbonden met internationale markten en netwerken. In sterke ecosystemen is er een 'pay-it-forward' cultuur, waarin succesvolle ondernemers investeren in de volgende generatie bedrijven. In deze ecosystemen worden door oprichters, werknemers en investeerders van succesvolle bedrijven nieuwe bedrijven gestart en ondersteund met kennis, ervaring en financiële middelen. Maatregelen gericht op medewerkersparticipatie en herinvesteringen door ervaren ondernemers en medewerkers in nieuwe bedrijven zijn hierbij cruciaal.

Nederland heeft in de basis alles in huis om een sterk tech-ecosysteem te hebben. We zijn de 'gateway' naar Europa; hebben goed onderwijs, toponderzoek, een hoogopgeleide en internationaal georiënteerde ondernemende beroepsbevolking en een fijn leefklimaat. Het Nederlandse startup ecosysteem is de afgelopen 10 jaar een stuk volwassener geworden. Tientallen techbedrijven van Nederlandse bodem hebben zich ontwikkeld tot toonaangevende spelers op mondiaal niveau, zoals Booking en Adyen. Dat is mede door de breedte van startup supportorganisaties die nu actief zijn in het Nederlandse

-
- De toezeggingen om te communiceren over de doelen van Techleap andere spelers in het ecosysteem te betrekken, en de toezegging om te communiceren over de toekomst van Techleap na 2026
 - De toezegging om de manifesten van de tech-Champions en de tech-tafel te appreciëren.

ecosysteem zoals incubators, accelerators en ecosysteem organisaties.

Tegelijkertijd blijft de doorgroei van Nederlandse startups tot succesvolle scale-ups achter, en zien we dat er in Nederland relatief weinig startups op basis van onderzoek van Nederlandse kennisinstellingen worden opgericht. In april jl. heeft mijn voorganger met Uw Kamer een analyse gedeeld wat de knelpunten voor groei zijn in het Nederlandse ecosysteem.¹²

Actieagenda: wat gaan we doen om het startup en scale-up ecosysteem te versterken?

Het kabinet komt in deze brief – zoals mede door Uw Kamer verzocht – met een actieagenda om het ecosysteem voor startups en scale-ups te versterken. Het kabinet bouwt hiermee voort op de strategie “Startups en scale-ups als motor voor transitie en groei”, die in 2023 met Uw Kamer is gedeeld.¹³ De agenda bestaat uit een aantal acties voor de middellange termijn en een aantal systeemmaatregelen (‘gamechangers’) en heeft als doel dat we meer succesvolle tech bedrijven in Nederland krijgen. Dit is een begin, maar er zal meer nodig zijn om structureel de doorgroei te verbeteren en meer succesvolle startups en scale-ups in Nederland te hebben en te houden.

Hieronder ga ik in op de onderdelen uit de actieagenda bestaande uit 6 pijlers:

1. Een sterk startup ecosysteem
2. Talent vinden en vasthouden: de mensen die groei mogelijk maken
3. Geld om te groeien: meer en makkelijk toegang tot kapitaal
4. Kennis omzetten in oplossingen: van onderzoek naar producten en diensten op de markt
5. Ruimte om te groeien: fysieke ruimte voor startups en scale-ups
6. De wereldmarkt op: betere toegang tot internationale markten

¹² Kamerstuk 32 637, nr. 690: Het Nederlandse startup en scale-up ecosysteem in internationaal perspectief

¹³ Kamerstuk 32 637, nr. 567: Startups en scale-ups als motor voor transitie en groei

Actieagenda startup & scale-up beleid

Talent	Financiering	Kennistoepassing	Ruimte	Internationale markten
<i>Middelrange termijn</i> - Focus op aantrekken NTS-talent door Netherlands Point of Entry. - Verlenging pilot regeling Essentieel startup-personeel tot medio 2026. <i>Systeemniveau (gamechangers)</i> - Fiscale regeling voor medewerkersparticipatie, alsmede uitzondering in box 3 voor aandeelhouders startups en scale-ups	<i>Middelrange termijn</i> - Nederlandse deelname aan European Tech Champions Initiative 2.0 - Blended finance instrument 250 miljoen. - Mobiliseren institutioneel kapitaal. Verkenning invest-NL fonds-in-fonds pensioenfondsen. <i>Systeemniveau (gamechangers)</i> - Nationale investeringsinstelling - Verkenning fiscale regeling durfkapitaal	<i>Middelrange termijn</i> - Verlenging Academic Startup Competition <i>Systeemniveau (gamechangers)</i> - Meer succesvolle spin-offs uit kennisinstellingen door: - Helder mandaat KTO's en TTO's vanuit kennisinstellingen en financiering vanuit de eerste geldstroom - Standard dealterms - Verkennen oprichting Nationaal Agentschap voor Disruptieve Innovatie	<i>Middelrange termijn</i> - Verkennen ruimtelijke opgaven campussen, waarbij wij kijken naar beschikbare ruimte voor startups en scale ups en toegang tot gezamenlijke testfaciliteiten. - Pilot programma Bovenregionale samenwerking van technologie brandpunten, waarmee we groei deeptech scale-ups ruimtelijk faciliteren	<i>Middelrange termijn</i> - Speciale startupmissies naar strategische techbeurzen. - Blijvende ondersteuning op posten door Startup Liaison Officers (BZ) en Innovatie-attache's (EZ) - Verlenging ScaleNL-acceleratorprogramma met 6 cohorten tot eind 2027 <i>Systeemniveau (gamechanger)</i> - Actieve bijdrage aan de uitwerking van voor NL belangrijkste voorstellen uit de EU startup en scale-up strategie.
Dwarsdoorsnijdend: Techleap als aanjager van het deeptech ecosysteem - Bevorderen van de start en doorgroei van startups op basis van publieke kennis (valorisatiesysteem) - Ondersteunen startups en scale-ups die prioritaire sleuteltechnologieën toepassen in groeiemarkten - Data en expertisecentrum en agenderen knelpunten				

Bij de uitvoering van deze agenda werken we samen met andere overheden. Regionale overheden zijn een belangrijke partner. Daarnaast is ook Europese samenwerking van belang, zodat startups makkelijker kunnen doorgroeien op de Europese markt. Nederland draagt daarom actief bij aan de uitwerking van de voorstellen uit de EU Startup and Scaleup Strategy.

1. Verlenging Techleap als aanjager met focus op deeptech

Op verzoek van Uw Kamer heeft mijn ministerie samen met Techleap en andere publieke en private stakeholders een verkenning uitgevoerd hoe de taken en rollen van Techleap na 2026 structureel ingevuld kunnen worden. Hieruit blijkt dat de organisatie breed gewaardeerd wordt en dat er met name voor de deeptech activiteiten nog publieke financiering nodig is, omdat daar systeemveranderingen nodig zijn. Hierbij zal directe aansluiting worden gezocht bij de NTS en het industriebeleid.

Daarom heb ik besloten om de financiering van het Techleap-programma tenminste met drie jaar te verlengen en daarin de focus op het opschalen van deeptech bedrijven voort te zetten. Voor het continueren van dit deel van het Techleap-programma tot en met medio 2029 stel ik 14,8 miljoen euro beschikbaar. Daarmee blijft Techleap haar rol als onafhankelijke aanjager voor deeptech-startups en scale-ups vervullen. Techleap zal zich daarbij expliciet richten op 1) meer succesvolle startups uit kennisinstellingen en 2) startups en scale-ups die prioritaire sleuteltechnologieën toepassen in groeiemarkten. In aanvulling hierop blijft Techleap haar rol als kenniscentrum vervullen en om zo ontwikkelingen in het

ecosysteem te duiden en te agenderen. Techleap zal bij de uitvoering van het programma nauw blijven samenwerken met andere stakeholders in het ecosysteem. Zo hebben TNO, Invest-NL en Techleap in maart 2025 een intentieverklaring getekend voor een strategische alliantie om deeptech bedrijven sneller te laten doorgroeien. Daarnaast zal Techleap blijven samenwerken met de regionale ontwikkelingsmaatschappijen en andere (regionale) ecosysteempartijen, zoals kennisinstellingen en incubators.

Het is mijn verwachting dat er ook na 2029 behoefte zal blijven aan een organisatie ter ondersteuning van het deeptech ecosysteem. Het is aan het volgende kabinet om een besluit te nemen over eventuele voorzetting van financiering aan het Techleap-programma na medio 2029.

2. Talent vinden en vasthouden: de mensen die groei mogelijk maken

Voor technologische groei is gespecialiseerd talent onmisbaar. In de huidige krappe arbeidsmarkt is dit talent schaars en de concurrentie internationaal groot. Daarom maakt het kabinet Nederland aantrekkelijker voor kenniswerkers en vergroot het de instroom en doorstroom van technisch geschoold personeel. In aanvulling op het Actieplan Groene en Digitale banen¹⁴ zet ik de volgende stappen:

- Om startups en scale-ups beter in staat te stellen nationaal en internationaal talent aan te trekken en te behouden, werkt het kabinet aan een **fiscale regeling voor medewerkersparticipatie bij startups en scale-ups** met beoogde inwerkingtredingsdatum van 1 januari 2027. Hiermee behouden ondernemingen meer middelen voor groei en kunnen medewerkers meedelen in het succes. Het kabinet verwacht dat het wetsvoorstel in het eerste kwartaal van 2026 aan Uw Kamer wordt aangeboden.
- In het kader van het aantrekken van internationaal talent zal het Netherlands Point of Entry zich nadrukkelijk gaan richten op het **aantrekken van internationaal talent voor sleuteltechnologieën**, met gerichte brandingcampagnes, betere informatievoorziening en praktische ondersteuning bij het aannemen van buitenlands talent.
- De pilot **verblijfsregeling voor essentieel startup personeel** loopt in ieder geval tot half 2026 door en wordt vanaf eind dit jaar geëvalueerd.

Door de techsector wordt regelmatig naar voren gebracht dat een aantal punten in het Nederlandse arbeidsmarktbeleid knellend

¹⁴ Kamerstuk 29 544, nr. 1173: Het Actieplan Groene en Digitale Banen

werkt voor startups en scale-ups. Techleap laat hier de komende tijd nader onderzoek naar uitvoeren. De verwachting is dat dit eind van dit jaar is afgerond. De ministeries van Economische Zaken en Sociale Zaken en Werkgelegenheid gaan vervolgens graag in gesprek met Techleap en andere betrokken partijen over de uitkomsten van dit onderzoek.

3. Geld om te groeien: meer en makkelijk toegang tot kapitaal

Toegang tot kapitaal is één van de belangrijkste randvoorwaarden voor doorgroei. Innovatieve bedrijven hebben in elke fase behoefte aan passend en risicodragend kapitaal. Ondanks de al sterke groei is het Nederlandse durfkapitaallandschap is nog niet volwassen genoeg om in de totale financieringsbehoefte te voorzien, met name in uitdagende sectoren en in de latere fases waar grote tickets nodig zijn. Met publieke financiering en het mobiliseren van privaat kapitaal kan het financieringskelpunt worden geadresseerd. In de vroege fase zijn in 2025 belangrijke regelingen zoals de Vroegefasefinanciering, de SEED Capital regeling en het Innovatiekrediet verlengd en zijn de budgetten aangepast om beter aan te sluiten bij de markt en de behoefte van bijvoorbeeld deeptech bedrijven. In aanvulling hierop is er binnen de SEED Capital regeling een extra deeptech-tender uitgeschreven. Daarnaast blijven ook de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's) hun rol als financier voor startups in elke regio vervullen. Bovendien dragen Europese instrumenten zoals de European Innovation Council (EIC) en InvestEU bij aan de toegang tot kapitaal voor startups en scale-ups. Hier blijven we ook voor de nieuwe EU-begroting stevig op inzetten¹⁵. Met het actieplan ga ik de volgende stappen zetten:

- Het kabinet kiest ervoor om deelname aan het **European Tech Champions Initiative** (ETCI) te continueren door ook deel te nemen aan het vervolgfonds – ETCI 2.0 – dat per 2026 zal starten. Hiervoor is **200 miljoen** euro vrijgemaakt. Bijgevoegd is de interim-evaluatie van ETCI, die aangeeft dat ETCI de financieringskloof in de opschalingsfase van tech scale-ups effectief aanpakt, dat de inzet op de Nederlandse markt goed naar voren komt en dat er gegronde redenen zijn voor voortzetting van ETCI.

¹⁵ Kamerstuk 22 112, nr. 4154: Fiche: Voorstel Verordening en Besluit Horizon Europa- het Europese kaderprogramma voor onderzoek en innovatie voor de periode 2028-2034 en Kamerstuk 22 112, nr: 4153 Fiche: [MFK] Europees Concurrentievermogenfonds

- De oprichting van een **nationale investeringsinstelling** met als basis de integratie van Invest-NL en Invest International als belangrijkste bouwsteen. Deze instelling brengt financieringsbronnen bij elkaar en kan zodoende fungeren als (co-)investeerder in onder meer startups en scale-ups en in andere investeringsfondsen (fonds-in-fonds) voor projecten die voor de private markt moeilijk financierbaar zijn. In het bijzonder zal aandacht zijn voor investeringen in sleuteltechnologieën en groeimarkten, zeker daar waar er een maatschappelijk belang is gediend voor Nederland.
- **Het nieuwe Blended Finance-instrument van 250 miljoen** euro dat in 2026 start, maakt het mogelijk om risico's te delen waardoor grotere investeringen gedaan kunnen worden. Invest-NL zal uitvoering geven aan dit nieuwe instrument.
- Ik blijft inzetten op het mobiliseren van **institutionele beleggers** zoals pensioenfondsen. Dit is belangrijk voor het mogelijk maken van grotere investeringen in scale-ups, en het verbeteren van de beschikbaarheid en slagkracht van Nederlandse investeringsfondsen. Invest-NL verkent momenteel een fonds-in-fonds concept wat speciaal gericht is op het mobiliseren van pensioenkapitaal naar durfkapitaalfondsen.
- Een andere maatregel is de **uitzondering voor startups en scale-ups binnen box 3** zodat de aandeelhouders – waaronder medewerkers met medewerkersparticipatie – op basis van vermogenswinstbelasting worden belast, in plaats van via een aanwasbelasting. Hiervoor wordt aan een Nota van Wijziging gewerkt die zal worden toegevoegd aan het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3.
- De ministeries van Economische Zaken en Financiën zullen verschillende **varianten van een fiscale regeling gericht op startups in de vroege fase uitwerken**, conform de motie Dassen/Martens-America.¹⁶ De Kamer wordt hierover eind dit jaar geïnformeerd.

Ik zal in de eerste helft van 2026 verder ingaan op de bredere strategie ten aanzien van het durfkapitaalbeleid.

4. Kennis omzetten in oplossingen: van onderzoek naar producten en diensten op de markt

Startups zijn essentieel om de excellente kennispositie van Nederland te vertalen naar nieuwe oplossingen en zo tot waarde te maken. Op dit moment laat Nederland kansen liggen bij de valorisatie van kennis. Zoals aangegeven in het

¹⁶ Motie Dassen/Martens-America: Kamerstuk 21 501-30, nr. 642

3%-R&D-Actieplan¹⁷ missen kennisinstellingen de prikkels om kennis te valoriseren. Ook worden ondernemende onderzoekers en onderzoekende ondernemers die een startup op basis van publieke kennis op willen richten onvoldoende ondersteund. Ik blijf mij samen met de Minister van OCW met de Thematische Technology Transfer (TTT) regeling inzetten voor meer en beter thematische valorisatiesamenwerking tussen instellingen, zodat er op deze thema's meer en betere startups worden opgericht. De laatste call van deze regeling hebben wij toegespitst op de NTS. Samen met de minister van Onderwijs Cultuur en Wetenschap ga ik de komende periode stappen zetten om de toepassing van kennis te stimuleren.

- Uitgangspunt hierbij is dat van colleges van bestuur van de universiteiten en hogescholen wordt verwacht dat zij hun Technology en Knowledge Transfer Offices (TTO's en KTO's) een helder mandaat krijgen en financieren vanuit de eerste geldstroom, zodat zij onder andere de creatie van startups op basis van publieke kennis kunnen ondersteunen.
- In het verlengde hiervan wordt gewerkt aan **transparante en ondernemersvriendelijke IE-voorwaarden** die ondernemende onderzoekers – en onderzoekende ondernemers de ruimte bieden om een bedrijf te starten en te groeien. Met de in 2023 gelanceerde **standaard 'dealterms'** is een goede eerste stap gezet. Vaak duren de onderhandelingen met de kennisinstellingen nog te lang. Daarom zet ik mij samen met de Minister van OCW voor een zo breed mogelijk implementatie van de standaard dealterms. Ook verkennen wij de mogelijkheid voor een **commissie die kan bemiddelen bij geschillen over intellectueel eigendom**.
- Om daarnaast ruimte te maken voor baanbrekende innovaties die niet via bestaande instrumenten van de grond komen, verkent het kabinet de oprichting van een **Nationaal Agentschap voor Disruptieve Innovatie (NADI)**.¹⁸ Buitenlandse voorbeelden zoals DARPA¹⁹ hebben laten zien dat innovatiegericht inkopen kan leiden tot nieuwe kansen voor ondernemers en technologische doorbraken die economie en samenleving ingrijpend veranderen. Ik zal begin 2026 uw Kamer informeren over de uitkomsten van de verkenning.
- Ten slotte zal ik de **Academic Startup Competitie** blijven ondersteunen met een groeiprogramma in de Verenigde

¹⁷ Kamerstuk 33 009, nr. 165: Investeren in een weerbare en toekomstbestendige economie: het 3%-R&D-actieplan

¹⁸ Kamerstuk 33 009, nr. 165: Investeren in een weerbare en toekomstbestendige economie: het 3%-R&D-actieplan

¹⁹ De "Defense Advanced Research Projects Agency" of DARPA is een Amerikaanse agentschap voor disruptieve innovatie. Andere voorbeelden van dergelijke organisaties zijn ARIA in het VK en SPRIND in Duitsland.

Staten voor de winnaars. Ik maak daarom middelen vrij voor een groeiprogramma voor de winnaars van de volgende editie van deze competitie.

5. Ruimte om te groeien: fysieke ruimte voor startups en scale-ups

Startups en scale-ups hebben ruimte nodig om te groeien. Deze ruimte is schaars. Vooral deeptech bedrijven hebben een specifieke ruimtevraag met aandacht voor nabijheid tot infrastructuur, testfaciliteiten. Daarom zijn veel van deze bedrijven gevestigd op campussen. In de Regionale Economische Visie (REV)²⁰ benadruk ik het belang van de specifieke ruimtevraag voor innovatieve bedrijven en onderwijsinstellingen.

- Momenteel onderzoek ik de ruimtelijke opgaven van onderzoeks- en innovatie campussen. Daarbij brengen we de ontwikkelruimte voor campussen in beeld en kijken we expliciet naar de beschikbare ruimte voor startups en scale ups. Ook de behoefte naar gezamenlijke testfaciliteiten wordt in dit onderzoek in kaart gebracht. De resultaten van dit onderzoek worden binnenkort met uw kamer gedeeld.
- Ook wil ik ruimte bieden aan groeiende deeptech-bedrijven. Daarom ben ik gestart met een pilot voor een bovenregionale samenwerking van technologie brandpunten. Dit programma richt zich op deeptech hardware startups en scale-ups, die op hun bestaande locatie tegen de grenzen van hun groei aanlopen. Met dit meerjarenprogramma wordt een experiment uitgevoerd over een periode van 4 jaar waarin we relevante deeptech bedrijven op basis van een case based aanpak – volgens de methodiek van de NFIA - faciliteren in hun groei in een andere Nederlandse regio. Hiermee willen we voorkomen dat deze bedrijven overwegen om naar het buitenland te verplaatsen.

6. De wereldmarkt op: betere toegang tot internationale markten

De groeipotentie van veel bedrijven ligt buiten Nederland. Internationale klanten, partners en investeerders zijn cruciaal om schaal te bereiken. Daarom verbinden we industrie- en handelsbeleid nauwer met elkaar. In de Kamerbrief 'Gezamenlijke internationaal-economische samenwerking Ministerie van Buitenlandse Zaken en Ministerie van Economische Zaken en Klimaat' is uiteengezet hoe handelsinstrumenten sterker worden ingezet ter ondersteuning van innovatieve bedrijven. Deze lijn zetten de staatssecretaris Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp en ik voort door handelsmissies nadrukkelijk te

²⁰ Kamerstuk 34 682, nr. 229: Ruimtelijk Economische Visie

richten op sleuteltechnologieën en groeiemarkten. Beide ministeries staan gezamenlijk aan de lat voor de internationaliseringsagenda van startups en scale-ups. Zo organiseren ze jaarlijks speciale startupmissies naar strategische techbeurzen, waaronder bijvoorbeeld CES Las Vegas en Slush Helsinki. Daarnaast blijven de Startup Liaison Officers (SLO's) en Innovatieattachés op de posten in het buitenland startups en scale-ups ondersteunen.

- Het **ScaleNL-acceleratorprogramma** is per 1 januari 2025 verlengd tot en met 31 december 2027, zodat zes cohorten bedrijven intensieve begeleiding krijgen bij hun trans-Atlantische expansie. Dit programma, deels gefinancierd door mijn ministerie en deels door private partners, helpt startups specifiek bij expansie naar de Verenigde Staten.
- Het jaarlijkse **Hello Tomorrow Global Summit** – een toonaangevend event voor deeptech – zal per 2026 in Amsterdam worden gehost. Een privaat-publiek consortium onder leiding van ASML is erin geslaagd om de organisatie te overtuigen om dit evenement in Nederland te organiseren. Deze inspanning is ondersteund door Invest-NL en mijn eigen ministerie.
- In mei jl. heeft de Europese Commissie haar eerste **EU Startup and Scaleup Strategy** gepresenteerd. Het gaat om een verzameling van 26 acties ter bevordering van het startup en scale-up ecosysteem in Europa. Uw kamer is in juli jl. hierover geïnformeerd, evenals over de positie van het kabinet, middels het BNC-fiche²¹. De actiepunten worden momenteel uitgewerkt door de Europese Commissie en Nederland draagt in lijn met het nationale startup- en scale-upbeleid actief bij aan het uitwerken van de voorstellen. Uw Kamer zal te zijner tijd geïnformeerd worden over onze inzet ten aanzien van de verwachte concrete voorstellen.

Vooruitblik

Het versterken van het ondernemingsklimaat voor techbedrijven is een prioriteit voor dit kabinet. Met de actieagenda voor startups en scale-ups – met daarin onder andere de verlenging van Techleap en deelname aan ETCl 2.0 – zet het kabinet stappen naar een innovatiever en ondernemender Nederland. Binnenkort zal het kabinet u ook informeren over het nieuwe industriebeleid en de realisatie van de NTS.

De minister van Economische Zaken,
V.P.G. Karremans

²¹ Kamerstuk 22 112, nr. 4099: BNC Fiche EU Startup and Scaleup Strategy